

қолма-қол ақшасыз төлемдер НАРЫҒЫНА ШОЛУ

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫҒЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

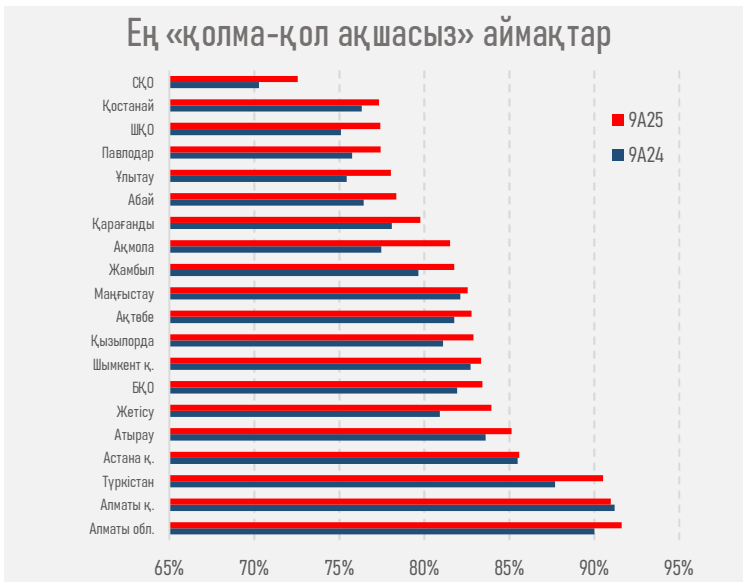
2025 жылғы қаңтар-қыркүйек қорытындылары

Резюме

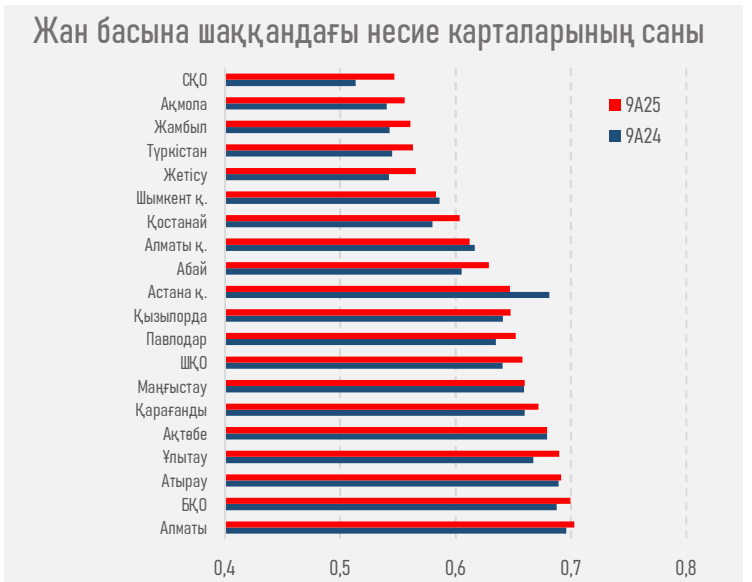
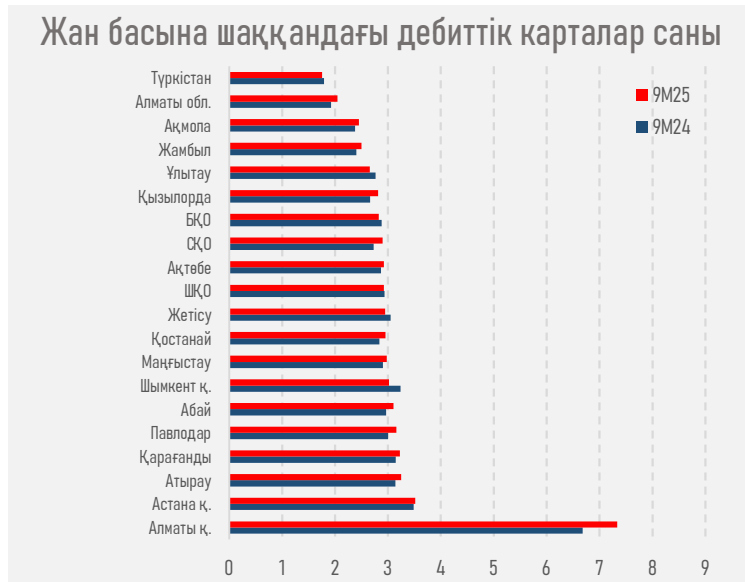
- 2025 жылғы қаңтар-қыркүйек қорытындысы бойынша, қолма-қол ақшасыз карточкалық төлемдердің көлемі Т135,2 трлн-ға жетті. Бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда (Т117,1 трлн) 15,5%-ға көп.
- Бұл көрсеткіш сол кезеңдегі ЖІӨ көлемінің 136%-ына тең болып, экономиканың жоғары дәрежеде монетизацияланғанын және қолма-қол ақшасыз құралдардың күнделікті өмірге терең енгенін көрсетеді.
- Қолма-қол ақшасыз төлемдердің екі таңбалы өсу динамикасын қолайлы макроэкономикалық жағдайлар, цифрлық сервистердің белсенді дамуы (финтех қызметтерінің, мобильді қосымшалардың кеңеюі, бұл банктердің онлайн-сервистеріндегі белсенді қолданушылар санын 24,8 млн-нан 27,5 млн-ға дейін арттырды) және экономиканың одан әрі цифрлануы қамтамасыз етті.
- Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың орташа айлық көрсеткіші Т15 трлн болған жағдайда, жылдық көрсеткіш Т180 трлн-ға жетіп, ЖІӨ-ден 13%-ға асып кетуі мүмкін (әлеуметтік-экономикалық даму болжамының деректері бойынша 2026–2028 жылдары елдің ЖІӨ-і ағымдағы жылы Т161,9 трлн болуы мүмкін). Бұл қолма-қол ақшасыз сектор экономикалық операцияларды есептеу мен төлем жүргізудің негізгі құралына айналғанын дәлелдейді.
- Сонымен қатар, ел бойынша қолма-қол ақшасыз төлемдердің үлесі сәл ғана өсті — 87%-ға, ал өткен жылы бұл көрсеткіш 86% болған. Бұл қала орталықтары мен ірі облыстарда қолма-қол ақшасыз төлемдердің максимум деңгейге жеткенін, сондай-ақ кейбір сегменттерде қолма-қол ақшаға тұрақты сұраныстың сақталуын көрсетуі мүмкін.

- Банкоматтар арқылы қолма-қол ақша алу операцияларының көлемі Т20,1 трлн-ға жетіп, жылдық есеппен 9,2%-ға өсті. Бұл қолма-қол ақшаға сұраныстың жоғары екенін және ЖІӨ-ге қатысты 16,7% деңгейінде көлеңкелі сектордың бар екенін көрсетеді.
- Сонымен қатар, қолма-қол ақшасыз төлемдер үлесінің ең үлкен өсімі Ақмола облысында (+4,1 пайыздық тармақ), Жетісу облысында (+3,0 пайыздық тармақ) және Түркістан облысында (+2,8 пайыздық тармақ) тіркелді. Өткен жылы өңірлер арасындағы «цифрлық алшақтық» 20,9% пайыздық тармақтан 19,1%-ға дейін қысқарды, бұл цифрлық инфрақұрылымның әрі қарай теңесіп жатқанын көрсетеді.
- 2025 жылы қолма-қол ақшасыз төлем арналарының елеулі әртараптануы байқалады. Интернет-төлемдердің үлесі 80,5%-дан 75,3%-ке төмендеген, ал POS-төлемдердің үлесі 9,6%-дан 11,8%-ге, QR-төлемдердің үлесі 9,9%-дан 12,8%-ге өскен. Бұл өзгерістер интернет-төлемдерге балама болатын төлем тәсілдерінің қолжетімділігінің артуын және тұтынушылардың мінез-құлық үлгілеріндегі өзгерістерді көрсетеді.
- Абсолют мәнде QR-төлемдер көлемі Т11,5 трлн-нан Т14,0 трлн-ға дейін өсті және POS-терминалдар арқылы жасалған айналымдарды (Т12,9 трлн) 8,2%-ға арттырды. QR-сегментінің әлеуеті оның қарапайымдылығы, қатысушылар үшін төмен шығындары және бірыңғай QR-кодты тез енгізу мүмкіндігі арқасында әлі де жоғары болып отыр.
- Жергілікті карталар халықаралық карталармен салыстырғанда кеңірек таралған. Жергілікті төлем жүйелерінің карталарының саны 27,7 млн-ға немесе 5,4%-ға дейін өскен. Ал халықаралық карталардың саны 55,3 млн-ға немесе 3,2%-ға дейін жеткен. Бұл жергілікті төлем инфрақұрылымының белсенді дамуы мен қаржылық тәуелсіздікке бағытталған жаһандық үрдіспен байланысты.

ҚР аумағында қолма-қол ақшасыз транзакциялар *

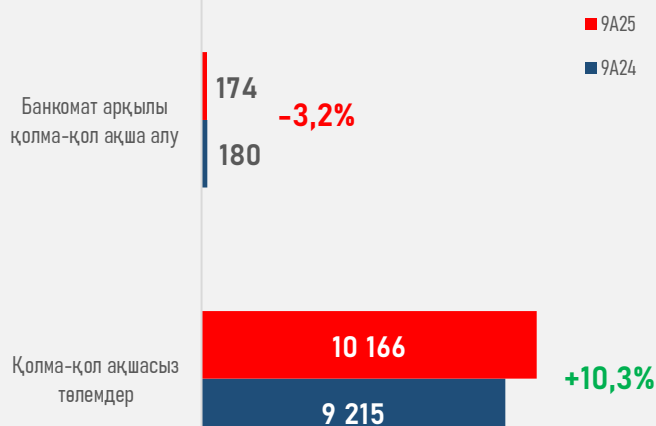
Жан басына шаққандағы айналымдағы төлем карталарының саны *

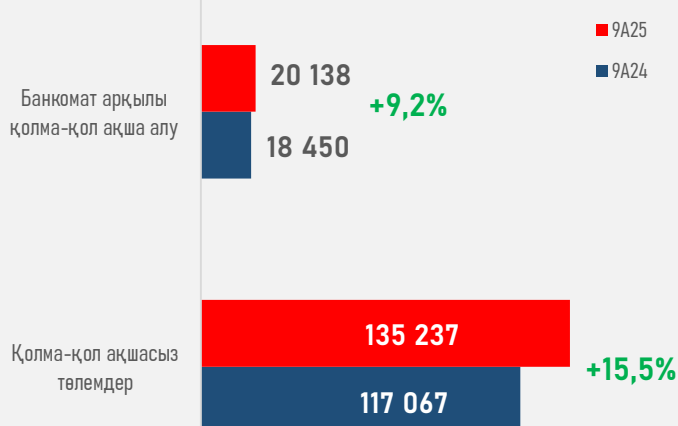
* Деректер көзі: ҚРҰБ, ҚР СЖРА ҰСБ © Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

Төлем карталары бойынша транзакциялар*

Транзакциялар саны, млн операциялар

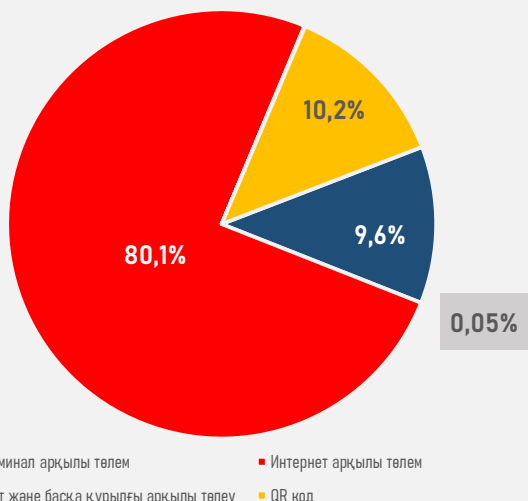

Транзакциялар көлемі, млрд теңге

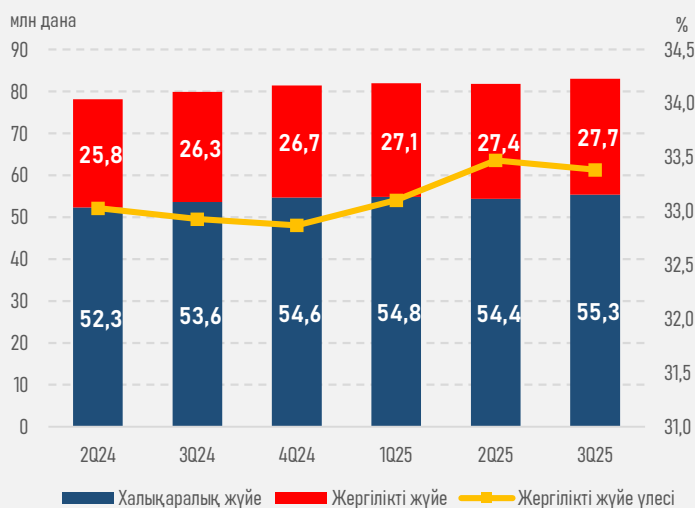

Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың түрлері бойынша бөлу және жергілікті төлем жүйелерінің үлесі*

Қолма-қол ақшасыз операциялар

Айналыстағы төлем карточкалары, млн

* Деректер көзі: ҚРҰБ

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

Кезеңнің қысқаша қорытындылары

Ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айларында ел бойынша қолма-қол ақшасыз транзакциялардың таралуы цифрлық сервистердің белсенді дамуы, финтехке деген сенімнің артуы және кәсіпкерлердің кірістерін жетілдіруді бақылаудың күшеюі аясында 87%-ға жетті. Алайда қолма-қол ақшасыз операциялардың құрылымы әлі де өте теңсіз болып отыр: көлемнің шамамен екі-үштен бірі елдің үш ірі мегаполисінде шоғырланған — Алматыда (50,8%), Астанада (9,0%) және Шымкентте (6,2%). Бұл демографиялық шоғырлануды, сатып алу қабілеті мен цифрлық инфрақұрылым деңгейлеріндегі айырмашылықтарды көрсетеді.

Айта кетейік, 2025 жылғы қазанның басында елдегі карточкалық қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлемі қолма-қол ақша алу операцияларын 6,7 есе асып түсті (Т135,2 трлн қарсы Т20,1 трлн).

Сонымен қатар, сол кезеңде қолма-қол ақшасыз операциялардың орташа чегі Т12,7 мыңнан Т13,3 мыңға дейін (+4,7%), ал қолма-қол ақша алу кезінде — Т102,8 мыңнан Т115,8 мыңға дейін (+12,7%) өсті. Екі сегментте де орташа чек көлемінің өсуі төлем белсенділігінің және тұтынушының артуын көрсетеді, бірақ өсудің айтарлықтай бөлігі инфляциялық сипатқа ие болуы мүмкін (Тұтынушылық бағалар индексі +12,9%), бұл сатып алу қабілетінің нақты өсуін білдірмеуі мүмкін.

Төлем ортасының келесі цифрландыру толқыны, соның ішінде бірегей QR-кодты енгізу, телефон нөмірі бойынша банкаралық аударымдарды кеңейту, бюджет шығыстарында цифрлық теңгені пайдалану, сондай-ақ цифрлық активтер мен ашық API экосистемін дамыту сияқты ауқымды инфрақұрылымдық бастамалар арқылы қамтамасыз етілетін болады.